

Heidehoning 1991: overzicht van de radioactieve besmetting

door T.D.B. van der Struijs, *Rijks-Kwaliteitsinstituut voor Land- en Tuinbouwproducten, Wageningen en J.D. Kerkvliet, Inspectie Gezondheidsbescherming Keuringsdienst van Waren Amsterdam*

Ontvangen monsters

Al weer voor het vierde jaar werd de radioactiviteit van heidehoning van Nederlandse imkers gemeten in het kader van kwaliteitszorg. Het gaat om radioactief cesium, dat achtergebleven is in de heidevelden van Noordwest Europa en grotendeels afkomstig is van het reactorongeval in Tsjernobyl in 1986. In tegenstelling tot in de voorgaande drie jaren was in 1991 de oogst aan heidehoning niet overweldigend. Dit kwam zowel door de weersomstandigheden als - op de Veluwe - door aantasting van de struikheide door het heidehaantje.

Dit vond zijn weerslag in het aantal ontvangen potjes heidehoning. In totaal werden in 1991 66 monsters ingezonden honing onderzocht; het jaar daarvoor was dit aantal 318. Evenals de voorgaande jaren werden de

monsters weer gemeten door de afdeling Straling en Voedsel van het Rijks Kwaliteitsinstituut voor Land- en Tuinbouwproducten (RIKILT) in Wageningen.

Resultaten

De gevonden resultaten van het onderzoek zijn in tabel 1 samengevat. Het is met enige aarzeling dat we de resultaten in deze vorm vermelden. Niet vanwege de metingen, die zijn, zoals vorig jaar al eens beschreven in de bijenbladen, wel betrouwbaar. Een onzekere factor is echter of alle ingezonden potjes heidehoning door de hierboven reeds genoemde oorzaken wel allemaal een voldoende hoog heide-aandeel bezitten. Met dit voorbehoud moet u tabel 1 dan ook bekijken. Onder hetzelfde voorbehoud kan geconcludeerd worden dat de gemiddelde hoeveelheid radioactief cesium (cesium 134+137) in Nederlandse heidehoning van de oogst 1991 227 Becquerel per kg (Bq/kg) bedroeg, waarbij 4,5% van de onderzochte monsters boven de grens van 600 Becquerel per kg zat. In tabel 2 worden de gemiddelde landelijke

Tabel 1. Aantal onderzochte monsters heidehoning per heidegebied met het gemiddeld gehalte cesium 134+137 in de honing, de laagste en hoogste waarde en het percentage monsters met een cesium 134+137 gehalte van meer dan 600 Bq/kg.

Code	Heidegebied	Aantal monsters heidehoning	Gemiddeld gehalte Cs ¹³⁴⁺¹³⁷ in Bq/kg	Laagste en hoogste waarde in Bq/kg	% monsters met meer dan 600 Bq
SMI	Smilde, Hijkerveld, Norg, Noorse veld, Eext, Rolde, Grolloo	7	113	50-196	0
APP	Appelscha, Doldersum, Fochteloo	5	76	22-124	0
RUI	Ruinen, Dwingeloo, Staphorst	4	73	13-134	0
GEE	Gees (Dr.)	1	70		0
NWS	Nieuw Schoonebeek, Amsterd. veld	17	329	110-725	6
LEM	Lemelerberg	1	120		0
OLD	Oldebroekse heide, Dellen, Heerde, Renderklippen, Eperholt	5	352	44-686	20
ELS	Elspeet, Vierhouten, Tongheide, Nunspeet, Ermelo, Uddel, Garderen, Loobos, Stakenberg	1	25		0
ROZ	Rozendaalse veld, Terlet, Posbank, Rheden, Imbosch	3	368	25-417	0
BEN	Bennekom, Ede, Doorwerth, Ginkel, Wolfheze, Renkum	4	44	25-72	0
ZEL	Zelhem	1	165		0
LOO	Loonse en Drunense duinen	1	25		0
STR	Strabrechtse heide	13	309	99-670	8
REG	Rechte Heide (Tilburg)	1	56		0
ANT	Oploo, St. Anthonis	1	246		0
HAM	Hamert, Arcen, Bergen	1	143		0
Totaal		66	227		4,5

Jaar	Aantal monsters	Gemiddeld gehalte radioactief cesium	% monsters met meer dan 600 Bq/kg
1988	214 (+ STR)	808 Bq/kg	58
1988	149 (- STR)	553	41
1989	313	464	25
1990	318	431	20
1991	66	227	4,5

STR = Strabrechtse heide

Tabel 2. Overzicht van de radioactiviteit in Nederlandse heidehoning van de jaren 1988 t/m 1991 met het gemiddeld gehalte cesium 134+137 in Bq/kg, het aantal onderzochte monsters en het percentage monsters met waarden boven de 600 Bq/kg.

bijen

ALLERLEI

Recepten

Bleekselderij met honingvinaigrettesaus

(als rauwkost voor 4 personen)

Benodigheden:

1/2 struik bleekselderij (250 gram)

2 eetlepels klaverhoning\

2 eetlepels azijn

2 eetlepels olie
mespunt mosterd

zout, peper

50 gram fijngehakte walnoten

Breek de stengels bleekselderij af en was ze. Haal met een mesje de harde nerven er af en snij de stengels in fijne blokjes. Maak een vinaigrette sausje door de olie met de mosterd uit te roeren; voeg al roerende de honing toe, roer deze er door en zo ook de azijn. Breng het sausje op smaak met peper en zout. Roer het door de bleekselderij en laat de salade enige tijd intrekken. Voor het opdienen garneren met de walnoten.

Scholfilet met zoetzure honing-gemblersaus

(recept voor de 2 personen)

2 tomaten

1 lepel gesneden gember

4 scholfilets (ca. 300 gram),

sambal

bloem

olie (2 à 3 eetlepels)

2 eetlepels citroensap

2 eetlepels klaverhoning

fijngehakte bieslook

resultaten van de heidehoningoogst van 1991 vergeleken met die van de drie voorgaande jaren. Er is een duidelijke dalende tendens in het radioactief cesium gehalte waar te nemen. Maar nogmaals, de wat lagere waarden voor 1991 kunnen veroorzaakt zijn doordat de bijen vanwege de weersomstandigheden niet alleen heide maar ook andere drachtplanten bezochten.

Over een regeling voor de meting van de radioactiviteit van heidehoning van dit jaar zie het verenigingsnieuws

Ontvel de tomaten, en snij ze fijn. Bestreek de vis met sambal, haal deze door de bloem en bak in de koekenpan met verhitte olie bruin. Ca. 3 minuten aan elke kant. Leg de vis op een warme schaal en schenk het citroensap in de pan. Voeg tomaat en gember toe en breng het geheel aan de kook. Na enkele minuten de pan van het vuur nemen, dan de honing en de bieslook toevoegen en de saus over de vis gieten. Eet smakelijk!

De Bijenbibliotheek

De catalogus (1986) en het supplement (1989) van de Bijenbibliotheek, in de Bibliotheek van het Gewasbeschermings centrum in Wageningen, zijn voor iedere belangstellende in de Bibliotheek verkrijgbaar. Kosten f 5,-. Wilt u de catalogus thuis ontvangen, dan graag f 7,70 overmaken op girorekening 84 68 01 t.n.v. de VBBN in Wageningen, onder vermelding van catalogus. Adres van de Bibliotheek van het Gewasbeschermingscentrum: Binnenhaven 8, Wageningen. Openingsuren: 8.30 tot 17.00 uur alleen op werkdagen.

Dankwoord

Hiermede bedanken wij de heer G. van de Pol uit Hooglanderveen, die na jarenlang trouw lidmaatschap zijn hobby beëindigd heeft, voor het aan onze vereniging ter beschikking gestelde imkersmateriaal. Hem een goede gezondheid toewensend, VBBN Bestuur Eemkwartier (Soest).